

DUŠA POSLE SMRTI

PRAVOSLAVNO UČENJE
O ŽIVOTU POSLE SMRTI

o. Serafim Rouz

Naslov originala:
The Soul After Death
Seraphim Rose

Saint Herman of Alaska Brotherhood, Platina, US. 1988

Prevod sa engleskog na srpski: Dragan Ranković i Rodoljub Lazić

Recenzent: Mit. Amfilohije (Radović)

Priprema I korice: Sašo Kuzmanovski

Štampa: Studentski servis Skoplje

Izdavač: Ikona Skoplje, 2026

Tiraž: 500

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје

271.2-187

ROUZ, o. Serafim

Duša posle smrti / o. Serafim Rouz ; [prevod sa engleskog na srpski
Dragan Ranković, Rodoljub Lazić]. - Skoplje : Ikona, 2026. - 231 стр. ;
20 см

Превод на делото: The Soul After Death / Seraphim Rose

ISBN 978-608-286-025-1

а) Задгробен живот -- Христијанство

COBISS.MK-ID 69757701

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	7
Glava I	12
O NEKIM VIDOVIMA SAVREMENIH DOŽIVLJAJA ŽIVOTA POSLE SMRTI	12
1. Iskustvo boravka „izvan tela“	17
2. Susreti sa drugima	21
3. <i>Svetlosno biće</i>	28
Glava II.....	30
PRAVOSLAVNO UČENJE O ANĐELIMA.....	30
Glava III	39
JAVLJANJE ANĐELA I DEMONA U TRENUTKU SMRTI.....	39
Glava IV	49
SAVREMENA ISKUSTVA VIĐENJA „NEBESA“.....	49
Glava V.....	57
VAZDUŠNO CARSTVO DUHOVA	57
Prvobitna čovekova priroda	57
Čovekov pad.....	58
Otvaranje čula	61
Opasnost od kontakta sa duhovima.....	63
Nekoliko praktičnih saveta.....	64
Zaključak	66
Glava VI	68

VAZDUŠNA MITARSTVA.....	68
Kako razumeti mitarstva	70
Svetootačko svedočenje o mitarstvima	73
Mitarstva u žitijima Svetih	77
Savremeni slučajevi prolaska kroz mitarstva	80
Doživljaj mitarstava pre smrti	82
Posebni sud.....	84
Mitarstva – probni kamen istinitosti posmrtnog iskustva	85
Učenje episkopa Teofana Zatvornika o vazdušnim mitarstvima.....	86
Glava VII	88
IZLAZAK IZ TELA U OKULTNOJ LITERATURI	88
Tibetanska i egipatska „Knjiga mrtvih“	89
Spisi Emanuela Svedenborga	91
„Astralna ravan“ teozofije	95
„Astralna projekcija“	97
„Astralno putovanje“	102
Zaključci o „izvantelesnoj“ oblasti.....	110
Napomena o „reinkarnaciji“ (prevaploćenu).....	117
Glava VIII.....	123
ISTINSKI HRIŠĆANSKI DOŽIVLJAJ NEBESA	123
1. „Lokacija“ Nebesa i ada – zablude rimokatolika i protestanata	123
2. Hrišćanski doživljaj Nebesa	127
3. Svojstva istinitog viđenja Nebesa.....	134

4. Savremena iskustva su običan falsifikat istinitog doživljaja Nebesa.	137
5. O viđenjima ada	137
Glava IX	143
SMISAO SAVREMENIH „POSMRTNIH“ ISKUSTAVA.....	143
1. Šta savremena iskustva „dokazuju“?.....	143
2. Veza sa okultizmom.....	145
3. Okultno učenje savremenih istraživača.....	150
4. Smisao zemaljskog života i života posle smrti.....	151
5. „Posmrtna“ i „vantelesna“ iskustva.....	152
„Misija“ savremenih „posmrtnih“ iskustava	153
Hrišćanski odnos prema smrti	157
PRAVOSLAVNO UČENJE O SUDBINI DUŠE	
POSLE SMRTI	164
Arhiepiskop Jovan (Maksimović) Život posle smrti	164
Čekam vaskrsenje mrtvih i život budućeg veka. Nikejski Simvol vere	165
Početak duhovnog viđenja	167
Susret s duhovima	168
Prva dva dana posle smrti.....	168
Mitarstva.....	171
Četrdeset dana	173
Stanje duša do Strašnog Suda.....	174
Molitva za umrle	175
Šta možemo učiniti za umrle	178

Vaskrsenje tela.....	179
PRILOZI.....	182
PRILOG I.....	182
Pravoslavno učenje Sv. Marka Efeskog o stanju duše posle smrti	182
Prva beseda:.....	184
Opovrgavanje latinskih poglavlja koja se tiču očišćujućeg ognja	184
Druga beseda:	194
o čistilišnom ognju	194
PRILOG II	198
Molitva za nepravoslavne	198
Molitva pravoslavnih hrišćana za umrle van krila Crkve.....	198
PRILOG III.....	202
Odgovor kritičaru.....	202
ZAKLJUČAK	227

PREDGOVOR

Ova knjiga ima dvostruki cilj: kao prvo, da s tačke gledišta pravoslavnog hrišćanskog učenja o zagrobnom životu pruži objašnjenje savremenih „posmrtnih“ iskustava, koja su pobudila toliko interesovanje u nekim religioznim i naučnim krugovima, i kao drugo, da približi osnovne izvornike i tekstove koji sadrže pravoslavno učenje o zagrobnom životu.

Ako je danas ovo učenje tako loše shvaćeno, to je u mnogome posledica toga što su u naše „prosvećeno“ doba ovi tekstovi zaboravljeni i sasvim „izašli iz mode“. Mi smo pokušali da ove tekstove učinimo razumljivijim i dostupnijim savremenom čitaocu. Nema potrebe ni govoriti o tome koliko ovi tekstovi predstavljaju neuporedivo korisnije i dublje štivo nego što su to danas popularne knjige o iskustvima, „života posle smrti“, u kojima, čak ako i nisu običan senzacionalizam, . svejedno ne može biti ništa drugo do spoljnje efektnosti, zbog toga što u njima nema celovitog i istinitog učenja o zagrobnom životu.

Pravoslavno učenje izloženo u ovoj knjizi biće, bez sumnje podvrgnuto kritici nekih, kao isuviše „jednostavno“ i „naivno“ da bi u njega mogao da poveruje čovek HH veka. Zbog toga treba naglasiti da ono nije učenje samo nekoliko izolovanih ili netipičnih učitelja Pravoslavne Crkve, nego učenje koje je Hristova Pravoslavna Crkva postavila od svog početka, koje je izloženo u bezbrojnim sve-tootačkim delima, u žitijima Svetih i bogosluženjima Pravoslavne Crkve, i koje Crkva neprekidno predaje, sve do naših dana.

„Jednostavnost“ ovog učenja jeste jednostavnost same istine, koja, bilo da je iskazana u ovom ili onom učenju Crkve, predstavlja osvežavajući izvor jasnosti u pometnji koju su u savremenim umovima izazvale različite zablude i isprazne spekulacije poslednjih

stoleća. U svakom poglavlju ove knjige ukazuje se na svetootačke i hagiografske izvornike koji ovo učenje sadrže.

Kao osnovni izvor nadahnuća pri pisanju ove knjige poslužili su radovi episkopa Ignjatija Brjančaninova, koji je bio, verovatno, prvi značajniji ruski pravoslavni bogoslov koji se neposredno bavio upravo ovom problematikom, tako zaoštrenom u naše vreme: kako sačuvati autentično hrišćansko Predanje i učenje u svetu koji je postao u potpunosti tuđ Pravoslavlju i teži ka tome da ga ili opovrgne i odbaci, ili da ga protumači na takav način da ono postane saobraženo sa ovozemaljskim načinom života i življenja.

Jasno sagledavajući rimokatoličke i druge zapadne uticaje kojima je pokušavano da se „modernizuje“ Pravoslavlje čak još i u njegovo vreme, preosvećeni Ignjatije pripremao se za zaštitu Pravoslavlja kako putem pomnog izučavanja pravoslavnih prvoizvornika, (čijim se učenjem napajao u nizu najboljih pravoslavnih manastira svoga vremena), tako i putem upoznavanja sa naukom i literaturom svoga doba (on se školovao na vojno-inžinjerskoj školi, a ne na duhovnoj akademiji).

Naoružan, na taj način, kako poznavanjem pravoslavnog bogoslovlja tako i (opšte-obrazovnih) nauka, on je posvetio svoj život zaštiti Pravoslavlja i razobličavanju savremenih zastranjivanja od njega. Nije preuveličavanje reći da u XIX vijeku niko u pravoslavnim zemljama, niko kao on, nije umeo tako da štiti Pravoslavlje od iskušenja i zabluda novog vremena. Jedinu koji bi se mogao uporediti s njim bio je njegov zemljak episkop Teofan Zatvornik, koji je u suštini radio to isto, ali na manje „visokom“ nivou.

Jedan tom sabranih dela ep. Ignjatija (knj. III) posvećen je isključivo crkvenom učenju o zagrobnom životu, koje je on štitio od rimokatoličkih i drugih savremenih iskrivljavanja. Upravo iz ovog toma, uglavnom, preuzeli smo za našu knjigu razmatranje takvih pitanja kao što su mitarstva duša – učenje koje, iz mnogih razloga,

„grešni um“ ne može da prihvati, no uporno istrajava na njihovom drugačijem tumačenju ili potpunom odbacivanju.

Preosvećeni Teofan, naravno, učio je to isto, pa smo se koristili i njegovim rečima, a u našem veku, drugi istaknuti ruski pravoslavni bogoslov, blaženopočivši arhiepiskop Jovan (Maksimović) toliko je jasno i čitko ponovio ovo učenje, da smo njegove reči iskoristili kao osnovu zaključnog poglavlja naše knjige.

To, što pravoslavno učenje o zagrobnom životu toliko jasno i shvatljivo izlažu savremeni učitelji Pravoslavlja sve do naših dana, od ogromne je koristi nama koji danas nastojimo da sačuvamo otačko Pravoslavlje ne prosto pravilnim navođenjem njihovih reči, već više od toga – putem istinski pravoslavnog tumačenja ovih reči.

U knjizi smo, osim pomenutih pravoslavnih izvora i tumačenja, dosta koristili i savremenu nepravoslavnu literaturu o „posmrtnim“ javljanjima, a takođe i niz okultnih tekstova o tom pitanju. U tome smo sledili primer vladike Ignjatija – iznositi lažna učenja onoliko potpuno i nepristrasno, koliko je to neophodno radi razobličenja njihove neistinitosti; kako pravoslavni hrišćani ne bi njima bili sa-blažnjeni. Kao i on, i mi nalazimo da nepravoslavni tekstovi, kada se radi o činjeničnom opisu iskustava (a ne o shvatanjima ili tumačenjima), često pružaju potresne potvrde pravoslavnih istina.

Naš osnovni cilj u ovoj knjizi bio je da pružimo toliko detaljno suprotno gledište, koliko je to potrebno da bi se pokazala korenita razlika između pravoslavnog učenja i iskustva pravoslavnih Svetitelja, s jedne strane, i okultnoga učenja i savremenih iskustava, sa druge.

Da smo jednostavno izložili samo pravoslavno učenje, bez tog suprotstavljanja, ono bi bilo ubedljivo samo za malobrojne, ne računajući ove koji se tih ubeđenja već pridržavaju; ali danas će, možda, i poneko od onih koji su uvučeni u savremena (parapsihološka i dr. – prim. prev) iskustva, uvideti ogromnu razliku između njih i istinskih duhovnih iskustava.

Već i sama činjenica da je pretežan deo ove knjige posvećen razmatranju iskustava – kako hrišćanskih, tako i nehrišćanskih -govori o tome da se ovde ne radi samo o izlaganju crkvenog učenja o životu posle smrti, već da se takođe donosi i autorovo tumačenje različitih iskustava koja se ovde pominju. A što se samih protumačenja tiče, ona ostavljaju prostor za dopuštene razlike u mišljenjima među pravoslavnim hrišćanima. Mi smo se trudili, koliko nam je to moguće, da ove interpretacije izložimo u uslovnoj formi, ne trudeći se da tačno „odredimo“ neke strane tih iskustava onako kako se može odrediti opšte pravoslavno učenje Crkve o zagrobnom životu. Konkretno, sve što je u vezi sa okultnim iskustvima „izvan tela“ i u „astralnoj ravni“, mi smo jednostavno naveli u onom obliku u kome su ih izložili sami učesnici, i uporedili ih sa sličnim slučajevima u pravoslavnoj literaturi, ne pokušavajući da tačno odredimo prirodu tih iskustava.

Mi ih shvatamo kao realna iskustva u kojima se zaista odigrava kontakt sa demonskim silama, a ne prosto kao – halucinacije. Neka čitatelj sam prosudi koliko je takav pristup ispravan.

Trebalo bi da je jasno da ova knjiga ni u kom slučaju ne pretenduje na to da pruža u potpunosti iscrpno izlaganje pravoslavnog učenja o zagrobnom životu. Ona predstavlja samo uvod u njega, „Celovito učenje“ o tom pitanju, u stvari i ne postoji, kao što nema ni „eksperata“ u toj oblasti. Mi, koji živimo na zemlji, teško da možemo postaviti i početak shvatanju stvarnosti duhovnog sveta, dok sami tamo ne budemo prebivali. To je proces, koji započinje sada, u ovome životu, a završava u večnosti, gde ćemo “ licem u lice“ sozercavati ovo, što danas vidimo „kao u ogledalu, u zagonetki“ (I Kor. 13; 12). Međutim, pravoslavni izvori na koje ukazujemo u ovoj knjizi, daju nam osnovni nacrt ovog učenja, koji je dovoljan – ne da steknemo tačno znanje o onome što je, na kraju krajeva, iznad nas, već da nas podstakne da otpočnemo borbu za dostizanje cilja hrišćanskog života – Carstva Nebeskog, i izbegnemo

demonske klopke, koje neprijatelj našeg spasenja postavlja na putu hrišćanske borbe. Ovostrani svet stvarniji je i bliži, nego što mi to obično mislimo, a put ka njemu otvara se životom podvižničkim i molitvenim, koji nam je Crkva dala kao sredstvo spasenja. Ova knjiga posvećena je i namenjena onima, koji takav život žele da vode.

Glava I

O NEKIM VIDOVIMA SAVREMENIH DOŽIVLJAJA ŽIVOTA POSLE SMRTI

Potpuno neočekivano, pitanje zagrobnog života steklo je veliku popularnost na Zapadu. Tačnije, tokom poslednje dve godine pojavio se čitav niz knjiga koje pokušavaju da opišu iskustva „života posle smrti“.

Napisali su ih ili čuveni naučnici i lekari, ili pisci koji su imali njihovu svesrdnu podršku. Jedan od njih, u svetu poznati lekar i „stručnjak“ za probleme smrti i umiranja – dr Elizabeta Kibler-Ros, smatra da će ova istraživanja posmrtnih doživljaja „prosvetliti mnoge i potvrditi ono čemu su nas učili dve hiljade godina – da posle smrti ima života“.

Ovakva shvatanja, razume se, predstavljaju oštar zaokret u odnosu na do sada preovlađujuće poglede u medicinskim i naučnim krugovima koji su se, uglavnom, prema smrti odnosili kao prema „tabu“ temi, a svaku pomisao o nadživljavanju smrti odbacivali kao nešto što pripada sferi fantazije i sujeverja ili, u najboljem slučaju, kao stvar lične vere pojedinca o kojoj nema nikakvih objektivnih dokaza.

Spoljašnji uzrok ove iznenadne promene mišljenja je jednostavan: to su nove metode reanimacije „klinički umrlih“ (najčešće putem stimulacije zaustavljenog rada srca) koje su stekle široku primenu tokom poslednjih godina.

Zahvaljujući tome, mnogi ljudi koji su praktično bili „mrtvi“ (kojima je prestao rad srca), vraćeni su u život, a mnogi od njih i otvoreno govore o tome, s obzirom da je to prestala da bude „tabu“ tema, a time i iščezao strah da će ih proglasiti za „sulude“.